

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5ObdoK/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	7119205083
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7119205083.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu JUDr. Ivan Gajdošech, Krmanova 14, Košice, správca úpadcu SMZ Kunová Teplica, s.r.o., v konkurze, Kunová Teplica, IČO: 36 193 810, zastúpeného Vašiv & Partners, s.r.o., Murgašova 3, Košice, IČO: 47 238 836, proti žalovanému KOVOZBER s.r.o., Radlinského 28, Spišská Nová Ves, IČO: 31 633 404, zastúpenému JUDr. Zuzanou Kollárovou, advokátkou, Zimná 59, Spišská Nová Ves, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 29Cbi/2/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/13/2023-474 zo dňa 29. decembra 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu o d m i e t a .

Žalovaný má nárok voči žalobcovi na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 29Cbi/2/2019-435 zo dňa 29.9.2022 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd určil právne úkony úpadcu SMZ Kunová Teplica, s.r.o. (ďalej len „úpadca“), bližšie špecifikované v podanej žalobe, voči konkurzným veriteľom úpadcu za právne neúčinné, a aby žalovaný bol zaviazaný povinnosťou zaplatiť do všeobecnej konkurznej podstaty úpadcu peňažnú náhradu vo výške 24 240 eur.

2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že nie každý úkon dlžníka urobený v zákonom stanovených prekluzívnych lehotách je odporovateľný právny úkon, ale je potrebné skúmať, či spĺňa znaky všeobecnej podstaty odporovateľnosti právneho úkonu, uvedené v § 57 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZKR“) a následne uvedené v osobitných podstatách odporovateľných právnych úkonov, a to v danom prípade

v § 59 ZKR vo vzťahu k zvýhodňujúcim právnym úkonom. Je tiež potrebné skúmať najmä faktické protiplnenie uskutočneného právneho úkonu, aby sa dalo vylúčiť, resp. potvrdiť, ukrátenie veriteľa.

3. Súd prvej inštancie dovodil, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie existencie úpadku dlžníka v čase vykonania napadnutých právnych úkonov.

Úpadca plnil svoj reštrukturalizačný „ozdravný“ plán (cca 5 mesiacov po schválení reštrukturalizačného plánu súdom) a z predloženej účtovnej závierky vyplynulo,

že k 31.12.2016 hospodáril so ziskom. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že úpadca hotovostné úhrady faktúr vykonal v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti ako bežný obchodný úkon. Súd prvej inštancie mal za to, že vo všeobecnosti samotná úhrada záväzku (zaplatenie kúpnej ceny) zvýhodnenie veriteľa podľa § 59 ods. 1 ZKR a ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka podľa § 57 ods. 4 ZKR, nezakladá. Dlžník je povinný si plniť svoje záväzky voči veriteľom do začatia konkurzného konania. Platby dlžníka v tejto jednoročnej lehote pred začatím konkurzného konania veriteľom nemožno paušalizovať ako odporovateľné právne úkony.

4. Plnenie zo strany dlžníka, t.č. úpadcu, formou hotovostnej platby za tovar, materiál, ktorý následne úpadca mohol spracovať a predáť, bolo podľa súdu dôvodné a vyslovene predávajúcim vymienené ako reakcia na predchádzajúce obdobie podnikateľskej fázy úpadcu (reštrukturalizačné konanie). Súd poukázal na to, že žalovaný prijatím platby sa nestal veriteľom úpadcu, ale de facto jeho dlžníkom, keď bol povinný dodať úpadcovi tovar.

Zo strany žalovaného bolo poskytnuté plnenie do majetku úpadcu, jeho majetok sa teda nijako nezmenšil.

Žalobca neuniesol dôkazné bremeno na preukázanie svojich skutkových tvrdení,

že úpadca daným právnym úkonom zvýhodnil žalovaného oproti iným veriteľom; nepreukázal naplnenie znakov odporovateľnosti daného úkonu spočívajúce v splatnosti danej pohľadávky (splatnosť nenastala vyhlásením konkurzu), v existencii úpadku dlžníka v čase vykonania daného právneho úkonu a v zmenšení majetku dlžníka tak, že v dôsledku tohto právneho úkonu boli ukrátení ostatní veritelia úpadcu.

5. Vo vzťahu k podmienke vyslovenia odporovateľnosti, že právny úkon spôsobil úpadok dlžníka alebo bol urobený počas úpadku dlžníka, žalobca dôkazné bremeno neuniesol.

To, že zaplatenie kúpnej ceny spôsobilo úpadok dlžníka žalobca ani netvrdil, a to,

že by mala byť zaplatená počas jeho úpadku, nepreukázal, pretože reštrukturalizácia dlžníka bola skončená potvrdením reštrukturalizačného (ozdravného) plánu.

Skončením reštrukturalizácie zaniklo obmedzenie dlžníka, podľa ktorého mohol robiť

len bežné právne úkony, pretože činnosť dlžníka (úpadcu) sa musela obnoviť v pôvodnom rozsahu.

Napádané právne úkony boli bežnými úkonmi vykonávanými v rámci podnikateľskej činnosti úpadcu.

6. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný nebol uspokojený úplne, ale bol uspokojený pomerne, nakoľko z podanej prihlášky pohľadávky

ako aj zo zoznamu prihlásených pohľadávok vyplývalo, že si žalovaný ako veriteľ prihlásil pohľadávku v celkovej výške 19 183 eur. V čase, kedy mal dlžník záujem o dodanie tovaru

od žalovaného a žalovaný mu dodával tovar, mal už žalovaný voči dlžníkovi pohľadávku

z titulu nezaplatených faktúr za dodanie tovaru v predchádzajúcom období v celkovej výške 19 183 eur.

Žalovaný si preto ako veriteľ vyslovene vymienil, že dodá dlžníkovi tovar

len ak mu zaň zaplatí v deň dodania. V čase, keď si žalovaný uvedené vymienil, dodával žalobcovi tovar

s vedomím, že sa ako dlžník ozdravil, keďže jeho reštrukturalizácia

bola v tom čase riadne ukončená.

7. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 4CoKR/13/22013-474 zo dňa 29.12.2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Za neopodstatnenú považoval námietku žalobcu, že absencia právneho posúdenia podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu prvej inštancie bola takou závažnou procesnou vadou, ktorá mu spôsobila odňatie procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva

na spravodlivý proces. Odvolací súd zistil z obsahu zápisníc o pojednávaniach,

že v nich absentuje postup súdu prvej inštancie podľa § 181 ods. 2 CSP, avšak z obsahu spisu a z

obsahu jednotlivých podaní strán sporu vyplynulo, že obe strany sporu (povinne zastúpené podľa § 90 ods. 1 a 2 CSP) v jednotlivých vyjadreniach jasne uviedli, ktoré skutkové tvrdenia považujú za sporné a zároveň obe strany sporu v danom konaní riadne využívali prostriedky procesného útoku a procesnej obrany.

8. Odvolací súd dospel tiež k záveru, že odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písmena b) CSP nie je daný, pretože namietaným procesným postupom súdu prvej inštancie (absencia predbežného právneho posúdenia zo strany súdu prvej inštancie) nedošlo k takému vážnemu porušeniu procesných práv žalobcu, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom a zároveň rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre riadne odôvodnenie rozhodnutí.

9. Odvolací súd poukázal na to, že ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii upravujú odlišne situácie, keď boli právne úkony urobené medzi úpadcom a spriaznenou osobou úpadcu, a keď boli urobené medzi úpadcom a osobou bez spriaznenosti.

Ak ide o vzťah bez spriaznenosti, je na správcovi (ako žalobcovi) preukázať, že daný právny úkon spôsobil úpadok, resp. že bol vykonaný počas úpadku dlžníka.

Zároveň je jeho povinnosťou preukázať, že takéto právne úkony ukracujú uspokojenie veriteľov úpadcu, teda preukázať, že dlžník predmetnými právnymi úkonmi zmenšil svoj majetok

a v dôsledku tohto zmenšenia majetku nemôže iný veriteľ dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky. Iba v takomto prípade by bolo preukázané, že išlo o právne úkony, ktorými dlžník inak neodôvodnene zvýhodnil svojho veriteľa oproti iným svojím veriteľom.

10. Odvolací súd zistil, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že po potvrdení reštrukturalizačného plánu a ukončení reštrukturalizácie dlžníka, po približne 13 mesiacoch, došlo k vyhláseniu konkurzu na majetok dlžníka, a že žalovaný nebol spriaznenou osobou s dlžníkom. Žalobca nespochybnil ani tvrdenie žalovaného, že zaplatené kúpne ceny neboli neprimerane nízke a zodpovedali hodnote dodaného tovaru, a teda zodpovedali hodnote predaných vecí.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) v zákonom stanovenej lehote dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodil z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu

mal spočívať v porušení § 220 CSP v povinnosti súdu riadne odôvodniť rozsudok, pretože odvolací súd sa k argumentácii žalobcu uvedenej v jeho odvolaní zmienil iba v bode 40 jeho odôvodnenia. Dovolateľ mal za to, že kľúčovou bola otázka úpadku v čase vykonania odporovaného úkonu, nesúhlasiac s tým, že súd prvej inštancie vyložil § 3 ods. 3 ZKR tak,

že v úpadku nie je osoba, ktorá formálne prešla procesom reštrukturalizácie.

12. V súvislosti s namietanou vadou konania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

a to v otázke - aké sú znaky zvýhodňujúceho právneho úkonu podľa § 59 ZKR.

13. Žalobca mal za to, že uvedená právna otázka bola dovolacím súdom zodpovedaná v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/31/2020, pričom odvolací súd tam uvedený výklad § 59 ZKR nerešpektoval, keď za znak zvýhodňujúceho právneho úkonu považoval aj potrebu zmenšenia majetku ako nevyhnutný predpoklad ukrátenia uspokojenia pohľadávok ostatných veriteľov. Nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu,

že zmenšenie majetku sa mohlo prejavíť napríklad neekvivalentnosťou plnenia.

Podľa dovolateľa zmenšenie majetku úpadcu nie je podmienkou naplnenia hypotézy zvýhodňujúceho právneho úkonu.

14. Dovolateľ tiež namietal, že na vyššie uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu poukazoval už v rámci odvolacieho konania, pričom odvolací súd konštatoval, že závery uvedeného rozhodnutia nemožno na danú vec aplikovať, keďže sa nejedná o skutkovo podobný stav,

s čím dovolateľ nesúhlasil. Závery uvedeného rozhodnutia sú podľa dovolateľa platné pre akékoľvek úkony dlžníka a možno ich aplikovať nielen vtedy, ak dlžník právnym úkonom poruší pravidlo priority niektorých pohľadávok, ale aj vtedy, ak dlžník vykoná úkon v rozpore so zásadou pari passu (t. j. keď poskytne výhodnejšie uspokojenie len jednému z veriteľov z rovnakej skupiny).

15. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutia súdov nižších inštancií považuje za správne a navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť, resp. zamietnuť ako nedôvodné a priznať mu náhradu trov konania.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom v súlade s § 429 ods. 1 CSP, preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP

17. Podľa dovolateľa k tvrdenej vade predpokladanej ustanovením § 420 písm. f) CSP malo dôjsť v dôsledku toho, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne, a tiež, že odvolací súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s argumentami žalobcu uvedenými v jeho odvolaní.

18. Z obsahu dovolania žalobcu podľa dovolacieho súdu v zásade vyplýva, že dovolateľ v podstate nesúhlasí so záverom oboch súdov nižších inštancií, podľa ktorého základom rozhodnutia o zamietnutí žaloby nebolo konštatovanie o nepreukázaní úpadku dlžníka - úpadcu v čase vykonania odporovaných právnych úkonov, ale skutočnosť, že žalobca (dovolateľ) nepreukázal (neunesol dôkazné bremeno), že namietanými právnymi úkonmi došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok iných veriteľov úpadcu, a že tieto mali byť zvýhodňujúcimi právnymi úkonmi úpadcu.

19. Dovolací súd konštatuje, že preskúmaním dotknutých rozhodnutí a v nich obsiahnutých záverov súdov nižšej inštancie, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), dospel k záveru, že konajúce súdy sa z hľadiska práva na spravodlivý proces zrozumiteľným a akceptovateľným spôsobom vysporiadali s predmetom sporu a aplikujú procesnoprávne i hmotnoprávne ustanovenia relevantnej právnej úpravy, vyjadrili sa k podstatným argumentom strán sporu, pričom svoje závery primeraným spôsobom zdôvodnili. Dovolací súd má za to, že z odôvodnení súdov oboch nižších inštancií dostatočne vyplýva, že dôvodom zamietnutia žaloby bolo neunesenie dôkazného bremena na strane žalobcu, ktorý nepreukázal, že v dôsledku odporovaných právnych úkonov došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky niektorého veriteľa a dovolateľ nepreukázal zmenšenie majetku na strane úpadcu ani existenciu úpadku dlžníka ku dňu účinnosti namietaných právnych úkonov.

20. Rovnako zmatnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska nepreskúmateľnosti dôvodov vyjadrených v odôvodnení jeho písomného vyhotovenia nie je možné zamieňať s jeho vecnou nesprávnosťou z hľadiska nesprávne zisteného skutkového stavu alebo nesprávneho právneho posúdenia veci (sporu). Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutí oboch konajúcich nižších súdov zodpovedá kritériám preskúmateľnosti čo do ustálenia, že v konaní nebolo preukázané (dôkazným bremenom na strane žalujúceho správcu unesené), že právnymi úkonmi, ktorým žalobca odporuje, došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov úpadcu a nebolo preukázané, že by úpadca inak neodôvodnene zvýhodnil žalovaného ako veriteľa oproti ostatným veriteľom. Keďže nebol splnený jeden zo základných zákonných predpokladov odporovateľnosti (ukrátenie), pričom všeobecné, ako aj osobitné podmienky odporovateľnosti musia byť naplnené kumulatívne, možno túto argumentáciu považovať za dostatočnú a preskúmateľnú, ktorá nejaví známky arbitrárnosti, ale ani zjavnej neodôvodnenosti.

21. Dovolací súd nezistil, že by napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu javilo znaky arbitrárnosti,

keďže súdy oboch nižších inšancií dodržali zákonný rámec pre odôvodnenie svojho rozhodnutia, ako vyplýva predovšetkým z ust. § 220 ods. 2 CSP pre rozsudok súdu prvej inšancie a z ust. § 393 ods. 2 CSP pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ sú dôvody súdneho rozhodnutia zjavné a zreteľné (hoci s nimi neúspešná strana nesúhlasí), nemožno hovoriť o arbitrárnom výkone spravodlivosti z hľadiska dodržania práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri I. ÚS 117/07).

22. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti považovať za dostatočne odôvodnené, jeho záverom nechýba predchádzajúca interpretácia príslušných právnych noriem, a preto dovolací uzatvára, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá zrozumiteľného a presvedčivého rozhodnutia, teda rozhodnutia, ktoré spĺňa kritériá spravodlivého súdneho procesu. Skutočnosť, že dovolateľ má na vec odlišný právny názor a s meritórnym rozhodnutím ako ani s dôvodmi jeho prijatia nižšími súdmi z hľadiska nimi prijatých skutkových a právnych záverov sa nestotožňuje, bez ďalšieho nezakladá porušenie jeho označených procesných práv v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP.

23. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f) CSP nedošlo a z toho dôvodu dovolanie v tejto časti odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

24. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju odvolací súd riešil, b/ vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne a c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená (uznesenie NS SR sp. zn. 5Obdo/75/2019 z 28.11.2019). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

25. Z vyššie uvedeného vyplýva rozsah i obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Nesprávne právne posúdenie pritom môže byť dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok napadnutého rozhodnutia. Ak bude dovolateľ tvrdiť, že súdy z vykonaného dokazovania nezistili správne skutkový stav a nesprávne vec preto právne posúdili, a to vo vzťahu k riešeniu niektorej právnej otázky, nepôjde o dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, ale o napadnutie rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatočné zistenie skutkového stavu. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí ním tvrdený dovolací dôvod uvedeným spôsobom, je to dôvodom pre odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP.

26. Za otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, dovolateľ označil otázku - „aké sú znaky zvýhodňujúceho právneho úkonu podľa § 59 ZKR.“

27. Ako už dovolací súd uviedol vyššie, právna otázka položená dovolateľom v dovolaní musí byť zásadná pre rozhodnutie vo veci, čo znamená, že od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie súdu v spore. Dovolateľom položená otázka uvedené kritérium nesplňa a jej formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní.

28. Z rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj z rozhodnutia súdu prvej inšancie, výslovne vyplýva, že

súdy nižšej inštancie svoje rozhodnutia založili na tom závere, že dovolateľ neunesol dôkazné bremeno v tom, že namietanými právnymi úkonmi došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok iných veriteľov úpadcu, a že tieto mali byť zvýhodňujúcimi právnymi úkonmi úpadcu, pričom nedošlo ani k zmenšeniu majetku dlžníka.

29. Podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR, odporovať podľa tohto zákona možno len tomu právnemu úkonu dlžníka, ktorý ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka. Z uvedeného vyplýva, že k ukráteniu uspokojenia pohľadávok veriteľa dôjde najmä vtedy, keď sa právnym úkonom dlžníka zmenší jeho majetok.

30. Odporovateľnosť právnych úkonov je osobitný inštitút, slúžiaci na ochranu veriteľov a jeho základným predpokladom je ukrátenie uspokojenia pohľadávok dlžníkových veriteľov. Povinnosťou strany odporujúcej právnemu úkonu je preukázať v konaní, že došlo k ukráteniu pohľadávky čo i len jedného veriteľa, a teda preukázanie toho, že sa majetok dlžníka jeho právnym úkonom zmenšil. Vymedzenie ukrátenia veriteľa je v právnej teórii viazané predovšetkým na zmenšenie majetku dlžníka, z ktorého by sa mala uspokojiť veriteľova pohľadávka. Podstatným je, že majetok dlžníka v rozhodnej dobe bol odporovateľným úkonom zmenšený (prípadne bude v budúcnosti zmenšený). Nie každý právny úkon dlžníka však spôsobuje ukrátenie veriteľa. Aj keď právnym úkonom dôjde len k zmenšeniu majetku dlžníka - úpadcu, nie je možné domáhať sa úspešne odporovateľnosti, ak majetok dlžníka,

ktorý mu zostal, postačuje na uspokojenie prihlásenej pohľadávky veriteľa.

Stav majetku úpadcu pre potreby posúdenia, či došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok veriteľov úpadcu sa skúma k momentu uskutočnenia (účinnosti) odporovaného právneho úkonu.

31. Dovolací súd má za to, že z hľadiska úpravy v § 57 ods. 4 ZKR je spoločnou podmienkou pre označenie akéhokoľvek napadnutého právneho úkonu ako úkonu odporovateľného, a teda v konkurznom konaní neúčinného, preukázanie, že týmto právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky veriteľa, t.j. že napádaný právny úkon musel ukrátiť k okamihu jeho účinnosti ktorúkoľvek, stačí aj jedinu riadne prihlásenú pohľadávku veriteľa, ktorá existovala v tom čase. Ukrátenie uspokojenia pohľadávky je vecou dôkazného bremena žalobcu a vykonaného dokazovania v každom konaní. Úspešnosť odporovateľnosti závisí od toho, či sa majetok dlžníka jeho právnym úkonom zmenšil, v akom rozsahu, a prípadne, aký majetok zostal dlžníkovi na uspokojenie prihlásených pohľadávok. Následne v prípade právneho úkonu zvýhodňujúceho

je podmienkou preukázanie toho, že týmto úkonom skutočne došlo k ukráteniu, a že tento úkon bol urobený s úmyslom dlžníka veriteľov ukrátiť. O ukracujúci právny úkon sa tak môže v zásade jednať len v prípade, ak dohodnuté plnenie protistrany nie je ekvivalentnou odplatom (náhradou, plnením) za poskytnuté plnenie dlžníka.

32. Zvýhodňujúce právne úkony sú odporovateľné len vtedy, ak nimi dlžník zvýhodnil svojho veriteľa oproti iným svojim veriteľom a týmto právnym úkonom zároveň došlo

k ukráteniu pohľadávok ostatných veriteľov, ktoré si po vyhlásení konkurzu prihlásili prihláškou (k tomu viď aj Ďurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii.

Komentár. 3. vydanie. Praha: C. H. BECK, 2019, s. 531).

33. Zvýhodnenie veriteľa spočíva v tom, že mu dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, plní spôsobom nezodpovedajúcim zásade pomerného uspokojenia na úkor ostatných veriteľov. Majetok dlžníka sa teda použije na uspokojenie veriteľov v rozpore

so zásadou pomernosti a rovnomernosti, odvíjajúcich sa od ustanovení zákona o konkurze

a reštrukturalizácii. Zvýhodnený veriteľ dostáva síce len to, čo by mu inak právom patrilo, ale pretože dlžník nie je schopný uspokojiť všetkých veriteľov, plným uspokojením jedného veriteľa ukracuje ostatných veriteľov.

34. Dovolací súd má za to, že len po zodpovedaní otázky splnenia základnej hmotnoprávnej podmienky odporovateľnosti podľa § 57 ods. 4 ZKR možno prikročiť

k posúdeniu dôvodnosti žaloby podanej z hľadiska úpravy (osobitných skutkových podstát) odporovania právnym úkonom dlžníka obsiahnutej v ZKR, napr. ako právnych úkonov bez primeraného protiplnenia (§ 58 ZKR), ako zvýhodňujúcich právnych úkonov (§ 59 ZKR), právnych úkonov ukracujúcich (§ 60 ZKR), urobených po zrušení konkurzu (§ 61 ZKR) atď. Dovolací súd tu podotýka, že treba odlišiť právne posúdenie veci od skutkovej otázky zisťovania (existencie) jednotlivých predpokladov stanovených hypotézou uvedenej právnej normy.

35. Odporovateľnosť predpokladá, že právnym úkonom dlžníka sa ukráti uspokojenie pohľadávky veriteľa, teda že v dôsledku konkrétneho právneho úkonu dlžníka nebude pohľadávka veriteľa pre nedostatok majetku uspokojená vôbec alebo len čiastočne.

Dôkazné bremeno o tom, že majetok dlžníka nestačil na úplné uspokojenie všetkých pohľadávok veriteľov, má správca (resp. veriteľ), ktorý podal odporovaciu žalobu.

Súčasne musí preukázať splnenie aj ostatných predpokladov stanovených v § 59

ods. 1 ZKR (porovnaj Ďurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii.

Komentár. 4. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 511).

36. Je zrejmé, že dovolateľ namieta záver konajúcich súdov ohľadom neunesenia dôkazného bremena na strane žalobcu, a to vo vzťahu k preukázaniu všeobecných podmienok odporovateľnosti právnych úkonov, t. j. vo vzťahu k naplneniu všeobecnej podmienky odporovateľnosti právnych úkonov - ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého veriteľa dlžníka podľa § 57 ods. 4 ZKR a následného na to nadväzujúceho splnenia osobitných podmienok zvýhodňujúceho právneho úkonu podľa § 59 ZKR. Nakoľko žalobca neunesol svoje dôkazné bremeno a nepreukázal, že došlo k ukráteniu uspokojenia iných veriteľov, nebol v konaní úspešný.

37. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ v podanom dovolaní namieta okolnosti týkajúce sa zisťovania skutkového stavu, dokazovania a vyhodnotenia predložených dôkazov k otázke splnenia podmienok odporovateľnosti právnych úkonov. Dovolateľ svojimi tvrdeniami vyvracia súdmi nižšej inštalácie prijatý a dokazovaním zistený záver, nestotožňujúc

sa s konštatovaním, že nepreukázal splnenie základnej podmienky uplatnenia odporovateľnosti právneho úkonu vyplývajúcej z § 57 ods. 4 ZKR ako základného predpokladu odporovateľnosti podľa jednotlivých skutkových podstát odporovateľnosti (§ 58 až § 61 ZKR).

Dovolateľ nepreukázal, že išlo o zvýhodňujúce právne úkony, nepreukázal kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka, neuviedol a ani nepreukazoval hodnotu majetku úpadcu - dlžníka pred účinnosťou sporných právnych úkonov a pohľadávky veriteľov, ktorí by sa mohli z tohto majetku dlžníka uspokojiť a že majetok dlžníka po účinnosti odporovaných právnych úkonov už nestačil na úplné uspokojenie pohľadávok veriteľov práve v dôsledku účinnosti odporovaných právnych úkonov, resp. že sa znížila miera uspokojenia pohľadávok veriteľov dlžníka. Dovolací súd zároveň uvádza, že nie každý právny úkon uskutočnený dlžníkom v čase, kedy je v úpadku alebo sa jeho úpadok predpokladá, má nevyhnutne za následok ukrátenie niektorej z pohľadávok veriteľa, pričom práve procesnou zodpovednosťou správcu je,

aby ukrátenie niektorej z pohľadávok prihlásených do konkurzu preukázal.

38. Ohľadom rozhodnutia, na ktoré poukazoval dovolateľ, a od ktorej ustálenej praxe dovolacieho súdu sa mal odvolací súd odkloniť (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), dovolací súd uvádza, že v rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 3Obdo/31/2020 zo dňa 25.11.2020

bola prijatá ako judikát (R 75/2021) právna veta: „zvýhodňujúcim právnym úkonom podľa

§ 59 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii je aj dohoda o vzájomnom započítaní pohľadávok uzatvorená medzi úpadcom a ním spriazneným veriteľom,

keďže ňou v rozpore so zásadou pomerného uspokojenia veriteľov dochádza k zániku pohľadávky spriazneného veriteľa započítaním protipohľadávky úpadcu, z hodnoty ktorej

by inak prichádzalo do úvahy pomerné uspokojenie nezabezpečených pohľadávok veriteľov úpadcu“. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd posudzoval odporovateľnosť právneho úkonu - dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok medzi spriaznenými osobami.

V uvedenom rozhodnutí dovolací súd zároveň v bode 24.1. odôvodnenia uviedol,

že „Pre záver súdu - či sú splnené podmienky odporovateľnosti - je rozhodujúce, aký by bol stav majetku úpadcu, keby napadnutý právny úkon neuskutočnil...“ Dovolací súd uzatvára, že nemohlo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže v predmetnom rozhodnutí sa zjavne nejednalo o skutkovo a právne obdobnú vec.

39. Dovolací súd pripomína, že povinnosťou žalobcu v konaní o odporovacej žalobe je preukázať ukrátenie veriteľa odporovateľným úkonom dlžníka, teda taký stav majetku dlžníka v čase urobenia úkonu, ktorý sa má určiť za neúčinný, pri ktorom sa uspokojenie pohľadávky veriteľa buď znemožní alebo zhorší. Preto pre úspešnosť odporovacej žaloby musí správca preukázať, že došlo k ukráteniu pohľadávok veriteľov dlžníka, ktorí majú voči dlžníkovi pohľadávky v čase účinnosti napadnutého právneho úkonu. Rovnaký názor vyslovil aj najvyšší súd vo veci sp. zn. 1Obdo/70/2019, podľa ktorého správca ako žalobca v konaní o neúčinnosť právneho úkonu musí preukázať splnenie základnej hmotno-právnej podmienky vyplývajúcej z § 57 ods. 4 ZKR, a to ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka realizáciou právnych úkonov. Obdobne podľa najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1Obdo/84/2019, žaloba veriteľa v konaní o neúčinnosť právneho úkonu, ktorý nepreukáže, že došlo k ukráteniu niektorej prihlásenej pohľadávky veriteľa, nemôže byť úspešná. A tiež vo veci sp. zn. 2Obdo/41/2020 najvyšší súd vyslovil, že k splneniu hmotnoprávneho predpokladu vyplývajúceho z § 57 ods. 4 ZKR nestačí len poukazovanie na účtovnú evidenciu, resp. závierku úpadcu. Ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľov môže byť preukázané len rozsahom majetku úpadcu pred uzavretím napádaného právneho úkonu a porovnaním stavu majetku po účinnosti odporovaného právneho úkonu vo väzbe na existujúce pohľadávky veriteľov. Vzhľadom na uvedené dovolací súd ďalej uvádza, že povinnosťou strany odporujúcej právnomu úkonu je v súdnom konaní preukázať, že došlo k ukráteniu pohľadávky veriteľa/veriteľov, pričom preukázanie ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa je vecou dôkazného bremena žalobcu a vyhodnotenia v konkrétnej veci vykonaného dokazovania.

40. Dovolací súd ešte v súvislosti s otázkou dôkazného bremena, ktorého neunesenie bolo v danej sporovej veci dôvodom rozhodnutia v neprospech dovolateľa, zdôrazňuje, že spochybňovanie záverov súdov nižších inštancií o nepreukázaní predpokladov odporovateľnosti právneho úkonu, je záverom vyplývajúcim z vykonaného dokazovania, v rámci ktorého bolo povinnosťou žalobcu preukázať tvrdenia, o ktoré opieral svoj nárok uplatnený žalobou. Dovolací súd taktiež pre úplnosť a potvrdenie, že posudzovanie unesenia, resp. neunesenia dôkazného bremena spadá do štádia zisťovania skutkového stavu veci, dodáva, že otázka posudzovania dôkazného bremena je integrálnou súčasťou zisťovania skutkového stavu a hodnotenia dôkazov. Nejde teda o právne posudzovanie veci, ktorým treba spravidla rozumieť hmotnoprávne posúdenie (subsumpciu). Ani prípadné ustálenie odlišného skutkového stavu v odvolacom konaní v dôsledku odlišného posúdenia dôkazného bremena, by neznamenal odlišné právne posúdenie veci (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 400/09 zo 6.5.2010). Súdov nižšej inštancie dali žalobcovi v rámci svojich rozhodnutí jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na ním nastolené podstatné argumenty a otázky, ktoré v konaní vystali, pričom všeobecná nespokojnosť žalobcu s výsledkom konania a skutkové otázky nevyhovujú zákonným požiadavkám na prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

41. V konaní bolo preukázané, že zo strany žalobcu nedošlo k uneseniu dôkazného bremena vo vzťahu k naplneniu všeobecného predpokladu odporovateľnosti právneho úkonu, a to k ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka v zmysle § 57 ods. 4 ZKR. V rámci rozhodujúcich skutočností vo vzťahu k uplatnenému nároku, tvrdenia žalobcu nesmerovali ani k preukázaniu tej skutočnosti, že v dôsledku uzatvorenia namietaných právnych úkonov (kúpnych zmlúv) medzi úpadcom a žalovaným, došlo k takému zmenšeniu majetku úpadcu, že pohľadávky iných veriteľov, ktoré existovali v čase účinnosti odporovaných právnych úkonov, a ktoré boli zároveň prihlásené v konkurze na majetok úpadcu, nemohli byť z majetku úpadcu v uvedenom čase uspokojené. Stav majetku úpadcu sa uvedenými úkonmi nijak nezmenil, keďže za vykonané úhrady mu žalovaný nesporne dodal hodnotou im zodpovedajúci tovar. Takéto konanie nevykazovalo žiadne

znaky úmyslu ukrátiť veriteľov. Išlo o ekvivalentné plnenie, majetkový substrát sa konaním úpadcu a žalovaného nezvýšil, ani neznížil, a už vôbec nemožno argumentovať tým, že takéto úkony robili zmluvné strany s úmyslom ukrátiť veriteľov. Len zrejmä nespokojnosť dovolateľa s týmito závermi, ktoré boli výsledkom riadne vykonaného dokazovania, neodôvodňuje prípustnosť jeho dovolania pre porušenie práva na spravodlivý proces.

42. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu neumožňuje, aby bol na jeho základe uskutočnený meritórny dovolací prieskum, nakoľko dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Keďže vzhľadom na uvedené skutočnosti nie je dovolanie žalobcu prípustné, dovolací súd ho v súlade s § 447 písm. f) CSP odmietol.

43. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd v prípade rozhodnutia o odmietnutí dovolania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP; § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania žalovaných rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.